

**"לחמנייה חמה בחמאה טרייה" - על הבקשה
הרב מואיז נבון**

בונצ'ה שתוק, מאת י"ל פריץ [1851-1915, פולין]

כאן, בעולם הזה, לא עשה מותו של בונצ'ה שתוק שום רושם כלל! ... בונצ'ה חי בשתיקה ומת בשתיקה: ... בחייו לא שמר הבוץ הלח את טביעת רגליו. לאחר מותו — הרוח הפילה את לוח-העץ הקטן שעל קברו; ... בשתיקה נולד, בשתיקה חי, בשתיקה מת - ובשתיקה עוד יותר נקבר. ...

אך לא כך היה הדבר בעולם ההוא! שם עשה מותו של בונצ'ה רושם גדול! השופר הגדול, השמור לימות המשיח, קולו הלך בכל שבעת הרקיעים: "בונצ'ה שתוק נפטר לעולמו!" המלאכים הגדולים ביותר, שכנפיהם רחבות ביותר, התעופפו וזה לזה מסרו ואמרו: בונצ'ה נתבקש לישיבה של מעלה ... אברהם אבינו התייצב בשער השמים היד הימנית שלוחה ל"שלום עליכם" וחיוך רחב ומתוק על פניו. ...

מימיו — מתחיל המליץ-יושר — לא בא בתלונה, לא על אלוקים ולא על בני אדם. בעיניו לא הבהיק מעולם זיק השנאה. מעולם לא נשא עיניו כלפי שמים מתוך תרעומת. איוב לא עמד בניסיון והוא היה אומלל מאיב... לשמונה ימים הכניסוהו בכריתו ששל אברהם אבינו. מוהל שאינו מומחה לא עצר בעד זרם הדם והוא סבל הכול ושתק. הוא שתק אפילו אחר-כך, בשעה שאביו, בהיותו שפור, תפסהו פעם בשערותיו ובאמצעותו של ליל-חורף לוהט מקור השליכו מהבית! הוא קם במהירות מעל-גבי השלג וברח למקום שעניו נשאוהו... בכל אותה הדרך שתק... בזמן שהיה רעב ביותר — בעינים בלבד היה מבקש רחמים! הוא שתק אפילו בשעה שהבעל-טובה פשט את הרגל ולא שילם את שכרו... הוא שתק אפילו בשעה שהאשה ברחה ממנו... המלאך-המליץ הזכיר לו הכל... מי יודע, מה הקטיגור יזכיר לו!

רבותי! — מתחיל קול חד-דוקרני-לוהט, אך הוא מפסיק. **רבותי!** מתחיל הוא שנית, אך הקול כבר נתרכך במקצת, ומפסיק שוב. לבסוף נשמע, מתוך אותו גרון עצמו, קול שהוא כמעט כולו רוד: **רבותי, הוא שתק! וגם אני אשתוק! ...**

בונצ'ה, בני שלי בונצ'ה! — קורא אליו הקול כקול העוגב — ... בני שלי! מוסיף ואומר אב-בית-הדין — **הכל נשאת ושתקת!** אין מתום בגופך ולא עצם שלימה, אין מקום בלא מכה, בלא חבורה, בלא פצע שותת-דם, אין פינה חבויה אחת בתוך נשמתך, שאינה נוטפת דם... ואתה שתקת ושתקת... בעולם ההוא לא נתנו לך שכר על שתיקתך, אך העולם ההוא עולם-השקר הוא, כאן, בעולם-האמת, תקבל את שכרך! לך לא יקציב חלק ולא יגביל חלק: קח לך כל מה שאתה רוצה! הכל שלך! בונצ'ה נושא זו הפעם הראשונה את העינים! ...

באמת? — שואל הוא מסופק ומבויש. — באמת! — משיב בתוקף אב-בית-הדין — באמת, אני אומר לך, הכל שלך. ... "אם כן", בונצ'ה מחייך לפעם הראשונה, "רוצה אני, באמת, כי תינתן לי, מדי בוקר בבוקר, לחמנייה חמה בחמאה טרייה." שקט השתרר באולם, שקט יותר נורא משל בונצ'ה בכל חייו. הדיינים עם המלאכים הורידו ראשם מבושה. ואז הופר השקט בפריצת הקטיגור בצחוק. צחוק גדול ומר.

לקוטי תורה פרשת ראה לב, ב [רבי שניאור זלמן מליאדי, האדמו"ר הזקן]

... הנה נודע שבאלול הוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים, ולהבין זה כי למה הם ימות החול ואינם יום טוב... ובודאי יש הפרש גדול בין יום הכיפורים ובין אלול. אך הנה יובן על פי משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם **[וכל יהודי יכול לגשת לקב"ה ולבקש ממנו בקשותיו]** והקב"ה ודאי ימלא אותן — הרבי בשיחה תשנ"א]. ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו. ואחר כך בבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כי אם ברשות ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה. וכך הענין על דרך משל בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו יתברך בשדה...

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א

הלכה א - מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה.
הלכה ב - ולפיכך נשים ועבדים חייבין בתפלה לפי שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמא אלא חיוב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך **שואל צרכיו שהוא צריך להם** בבקשה ובתחנה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו כל אחד לפי כחו.

תיקוני זוהר תקונא שתיתאה [המתחיל בדף כא עמוד א] – בתרגום ופירוש "מתוק מדבש" ...
... "ויפן כו וכה" היינו הקב"ה פונה לראות אם יש מי שיתעורר בתשובה ואין כוונתו לתועלת עצמו. ... אבל ויפן הקב"ה כה וכה, וירא כי אין איש (רוצה לומר) שאין איש שיתעורר בתשובה ויעסוק בתיקון השכינה, אלא "איש לדרכו פנו" לתועלת עצמו, בעסק שלהם, ובדרכים שלהם, כמו שכתוב "איש לבצעו" כל אחד עוסק לאסוף לו ממון, מן הקצה אל הקצה כולם עוסקים לרכוש להם נכסים בעולם הזה, כדי לירש את עולם הזה, ... כולם צועקים בתפילתם ביום הכיפורים ככלבים, כי הפסוק הנדרש כאן "פנו איש לבצעו מקצהו" מתחיל "והכלבים עזי הנפש לא ידעו שבע", לכן דורש שאותם המתפללים רק לצורך עצמם הם ככלבים שרוצים רק בתאוות הגוף, וצועקים "הב הב", תן לנו מזונות וסליחה וכפרה וחיים, כמו שמתפללים "כתבנו לחיים" ומכוונים רק לחיים של תאוות עולם הזה, ... [ועל פי זה כתבו בספרי הקודש שלא יכוון האדם בכל תפילותיו ובקשותיו אלא על לתיקון השכינה – דרשי בית ישי].

הגר"א, שנות אליהו, ברכות (ה:א) - פי' שאסור לכוון בתפילה לצורך עצמו, אך להתפלל שיהיו כל ישראל בתכלית השלמות ויהיה נשלם כנסת ישראל למעלה.

דרשות בית ישי, חלק א, ס' ט"ז דף קט"ז

וביאור דבריו הק' הוא כי כלל ישראל הם הם כנסת ישראל, שהוא השראת שכינתו ומלכותו ית' בתחתונים. וכל ישראל הם איברין וגדפין דשכינתא... נמצא כי באמת יכוון האדם בתפילותיו פירוש המילים כפשוטם, בקשת חיי ומזוני ורפואה וכיו"ב, אלא לא יבקשם עבור עצמו בפרטות, אלא עבור כלל ישראל. ואם מבקש עבור עצמו בפרטות הרי הוא כלב. ואם מבקשם עבור כלל ישראל היא היא הכוונה הרצויה והנשגבה שכתובו הספרים לכוון ולבקש על תיקון השכינה.

משך חכמה ויקרא פרק ח

ולכן נהגו להרבות בצדקה ובחסד בימים אלו [הלכות תשובה להרמב"ם (פרק ג, הל' ד)] כדי להשתרש בתוך כלל אחינו בני ישראל - הכלל הדבוק לאבינו בשמים תמיד. [ויובן בזה הרמז שהביאו בסה"ק: "אלול" - ר"ת "איש לרעהו ומתנות לאביונים" - דרשי בית ישי].

~ מעביר על מידותיו ~

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד ב

תנו רבנן: [צדיקים] עלובין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין - עליהן הכתוב אומר ואהביו כצאת השמש בגברתו.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יז עמוד א

אמר רבא: כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, שנאמר נשא עון ועבר על פשע, למי נושא עון - למי שעובר על פשע.

Rav Eliyahu Eliezer Dessler (Mikhtav Mei-Eliyahu Vol. V, p. 70)

... one who is *maavir al middotav* connects himself or herself to the community and forgoes his or her own personal drives for the good of the greater whole. For this reason, one who does so is not judged by the strict judgment deserved; rather, one is judged as part of the community and merits a much more meritorious evaluation.

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כה עמוד ב

תנו רבנן מעשה ברבי אליעזר שגזר שלש עשרה תעניות על הצבור ולא ירדו גשמים. באחרונה התחילו הצבור לצאת. אמר להם: תקנתם קברים לעצמכם? געו כל העם בבכיה, וירדו גשמים. שוב מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו, ואמר: אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, וירדו גשמים. הווי מרנני רבנן. יצתה בת קול ואמרה: לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו, וזה אינו מעביר על מידותיו.

ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק דברים פרשת כי תצא

ואפשר שלכך זכה רבי עקיבא להיות שורש תורה שבעל פה מפני שהיה בן גרים וכמו שמפרשים מה שאמרו (תענית כ"ה ב) ירד רבי עקיבא וכו' וירדו גשמים וגו' אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו פירוש שרבי אליעזר נולד טוב מעיקרו בתולדה ולא היה צריך להעביר על מידותיו. מה שאין כן רבי עקיבא שהיה בן גרים ונולד בתכונות רעות ואחר כך כבש אותם והפך אותם לטוב והעביר על מידותיו. ולכן היה הוא שורש תורה שבעל פה שהוא לתקן הרוב כעס שיתברר שישראל קשורין בראשית המחשבה. וזה נקרא יקר וכמו שאמרו (מגילה ט"ז ב) ויקר אלו תפילין וקרקפתא דתפילין הוא בגולגלתא על המוח. דשורש משה רבינו ע"ה היה בחינת חכמה תורה שבכתב ועל זה אמרו (במדבר רבה י"ט, ו) דברים שלא נגלו למשה נגלו לרבי עקיבא וחביריו וכל יקר ראתה עינו זה רבי עקיבא וחביריו.